

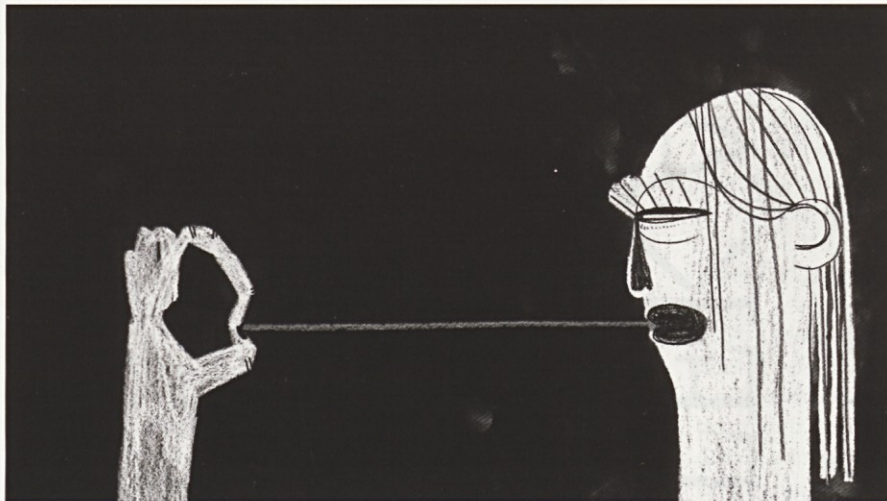
8.-14. DECEMBER 2014

Petra Meterc

11. MEDNARODNI FESTIVAL ANIMIRANEGA FILMA ANIMATEKA

20 risb in objem

Tebi v srce

Po Liffu in Festivalu LGBT-filma pride Animateka. Da seže v vse mogoče koticke abstraktnega, simbolnega in asociativnega, kamor zavoljo pristopa redkeje zaideta domišljija in kamera snemanih filmov. Da dokaže, da računalniške animacije lahko obstajajo v sožitju z ročnimi tehnikami in da slednjim ne grozi nikakršno izumrtje, ker v rokah neodvisnih ustvarjalcev še vedno prednjačijo in tako kontinuirano oblikujejo svoj lasten razvoj. Da cinefila nezavedno vpelje v sprejemanje tehničnih in pripovednih pravil iger, ki se vsakih nekaj minut spremenijo, kot tudi v njihove namerne kršitve in spreobračanja, ter tako ob ogledu sklopov miniaturni utrdi kondicijo pozornega spremljanja platna, pred katerega je bil poseben. Da otroške oči prek Slonovega programa ugledajo odmik od nedeljskega Živ Žava.

Enajsta edicija festivala z zdaj že najstniško prekipevajočo energijo je v enem tednu nabrala več, kot bi si lahko še tako navdušen animatečni obiskovalec uspel s premori za hrano in spanjem ogledati, obenem pa povabila kar 120 gostov, a takšen programski »presežek« je za tovrsten, žanrsko usmerjen festival le stežka utemeljen očitak*. Letos festivalsko povsem nasmejan tudi od zunaj – izvrstno celostno festivalsko podobo je namreč, ne le pred festivalom, pač pa tudi med njim, s svojimi trademark prikupnimi nasmejanimi bitjenci zarisoval rezidenčni multimedijski umetnik Akinori Oishi iz Japonske, tudi eden letošnjih žirantov.

Otvoritvena projekcija je s svojevrstnim eksperimentom, kolektivnim delom **Re-**

Cycling (2014), pridodala poklon stoletnici rojstva Normana McLarena, obeleženi že s kurirano retrospektivo v Slovenski kinoteki septembra. Deset evropskih animatorjev, med drugimi tudi Slovenka Špela Čadež, je pod umetniškimi vodstvom Paole Bristol risalo in praskalo abstrakcije neposredno na filmski trak, vsak za eno minuto animacije, vsak z vnaprej določenim predmetom, ki mu je bil v inspiracijo naključno poslan od drugega animatorja. Raznoliki omnibusi so bili hkrati tudi fokus animatečne retrospektive, med njimi omenimo dva najbolj sveža izdelka. To sta **Oče** (2012) zagrebškega »Bonobostudia«, ki v maniri dokumentarne animacije v razgibanem dialogu petih avtorjev preizprašuje vlogo patriarhalne figure v družini, ter »anijam« **Ghost Stories** (2013) kolektiva neodvisnih animatorjev »Late Night Work Club«, v katerih se je enajst animatorjev, med drugimi uveljavljeni avtorji, kot so Dave Prosser, Eamonn O'Neill ter Conor Finnegan, predstavilo z zgodbami o vsem morastem in monstrozem. Ob takšnih sodelovanjih pomisleki najdejo argument v razdrobljenosti naracije, katere pripovedna nit se pogosto navkljub premišljeno spojenim prehodom zdi preveč ohlapna, obenem pa v takšnih zlitinah različnih avtorskih poetik nekateri pristopi k tematiki v nevhvalezni luči subjektivnih preferenc pogosto izstopajo bolj, drugi pa manj. Prav zato bi si bilo v prihodnje zanimivo ogledati tudi nekolažne, celovite izdelke eksperimentalnega kooperativnega ustvarjanja, kjer bi se posamezna avtorstva uspela zabrisati do meje neprepoznavnosti.

Od vsakoletno najbolj obiskane festivalske sekcije, Svetovnega jagodnega izbora,

izpostavimo kratko eksperimentalno sekvenčno poigravanje mladega šanghajskega umetnika Jie Shena z naslovom **Horse** (2014). Shen ob odštevanju ponavljajoče prikazuje pet različnih risb, te pa v vedno hitrejšem ritmu vsakič znova odkrijejo nov del animacijskega giba, s čimer prikaže srž lastne umetnosti, ki, kot je trdil že McLaren, ne leži v risbi sami, marveč v njenih premikih. Tudi **20 risb in objem** (20 desenhos e um abraço, 2014, José Miguel Ribeiro) premišljeno zaživi v drobnih premikih dvajsetih črno-belih risb, katerih leitmotiv je riba, ki je ušla iz sendviča s prve risbe. Kako animacija vdihuje življenje statičnosti izrisane, je dokazal tudi tekmovalni film **Beauty** (2014, Rino Stefano Tagliaferro), ki si je prislužil posebno omembo žirije. Film presega lepoto klasičnih umetnin, njihovo ujetost v togost platna in tako z animiranim gibom naboru umetniških del iz obdobja renesanse, romantizma in neoklasicizma pridoda trenutek naracije. Premik roke ali ušesa, nasmešek, valovanje na vodni gladini, približevanja dveh teles namreč povzročijo, da umetnine iz zamrznjenosti prestopijo v časovno dimenzijo.

Jagodni, če ne po imenu pa po vsebini, predvsem pa zabavljaki, sicer eksperimentalno zadržan in zatorej gledalcu prijaznejši, je tudi izbor petih nominirancev za najboljši evropski kratki animiran film Cartoon d'Or (nagrado podeljuje Evropsko združenje za animirani film), med katere se je ob z oskarjem nagrajenim **Mr Hublotom** (2013, Alexandre Espigares, Laurent Witz) letos uvrstil tudi **Boles** (2013) Špela Čadež. Nagrado je, če bi sodili le po salvah smeha, ki jih je sprožil v dvorani Kinodvora, več kot zaslužno prejel kratkometražni spin-off **Panike na vasi** (Panique au village, 2009, Stéphane Aubier in Vincent Patar) z naslovom **Božično deblo** (La bûche de Noël, 2013) istega tandema, ki je z že vzpostavljenimi parametri sveta figuric, kjer kot družina živijo konj, Indijanec ter kavboj, ponovno izpeljal dovršeno stop-motion bizarko; tokrat z zgodbo o nesrečni naslovni francoski božični sladici.

Med dolgometražnimi animacijami sta poleg izvrstnega risane **Kamenje v mojih žepih** (Rocks in my Pockets, 2014, Signe Baumann) izstopala francoska dokumentarna avtobiografska pripoved **Jasmine** (2013, Alain Ughetto) ter brazilski **Deček in svet**

Horse

(O Menino e o Mundo, 2013, Alê Abreu). Ughetto je v *Jasmine* lastno ljubezensko zgodbo iz mladosti prepletel z nevsiljivimi premisleki o iranski revoluciji, v katero je bila osebna zgodba umeščena. Uporaba plastelina v filmu ob spajanju dveh barv deluje kot povsem preprosta, a izrazita metafora za ljubezen, Ughetto se kritično poigrava s tematiko vdora političnega v zasebno, metaizseki zavestnega odmika kamere v prikaz lastnih rok, ki plastelin gnetejo in preoblikujejo, pa so svojevrsten avtorjev hommage claymationu, tehniki, ki se je ni posluževal vse od mladosti, ko se je brez dekleta iz Irana vrnil nazaj v Francijo. In če v *Jasmine* prevladujeta predvsem rumena in modra barva plastelina, s katerima je avtor ustvaril simbolično ločnico med svojim iranskim dekletom ter seboj, *Deček in svet* prekipeva v kalejdoskopski igrivosti barv in oblik. Abreujev film brez pravih dialogov z izrazito mislijo na otroško perspektivo in izhajajoč iz nje (glavni lik je namreč otrok) deluje na ravni vizualnega, a ker je zgodba zastavljena večplastno, lahko ubesedi tudi družbenokritične premisleke, denimo tiste o izkoriščanju delavcev, pa onesnaževanju okolja, prenaseljenosti mest. Razumevanje vseh kritičnih nians, ki se skrivajo v različnih ravneh simbolike, torej ni pogoj za ogled filma, razpon starostne meje gledalcev pa zato ne potrebuje zamejitve.

Preden zaključimo z glavnim nagrajencem, se pomudimo še pri kritičnih očeh, ki nagrade dodeljujejo: žirantih. Letos so to bili poleg že omenjenega Akinorija Oishija še Tess Martin iz Seattla, ki trenutno živi in ustvarja na Nizozemskem, pa Andreas Hykade, avtoriteta nemške animacije, ki je med drugim videe ustvarjal tudi za skupino Die Toten Hosen, Cecilia Traslaviña González, ki v Kolumbiji kot ena prvih na univerzi predava animiran film, ter John Canciani, programski direktor in kurator več festivalov animiranega filma

v Švici. Na popoldanskih predstavvah žirantov, ki so bile žal slabo obiskane (*na tem mestu se torej morda lahko obregnemo ob še vedno trhel očitek programskega presežka), je navdušil izbor filmov žirantke Tess Martin, ki je kuratorsko, s prikazom dela sicer nekoliko širšega razstavnega programa kratkih animacij »Strange Creatures«, predstavila delo neodvisne scene v Seattlu in kolektiva SEAT, kamor se umešča tudi sama. Ob pogovoru po projekciji je predstavila posamezne ustvarjalce, spregovorila o ekoloških in glasbenih aspektih videnega v programu ter razmišljala o pomenu raznovrstnih povezovalj in sodelovanj neodvisnih ustvarjalcev, tako animatorjev kot drugih umetnikov, česar je, kot se ji zdi, občutno več na evropskih tleh kot na njenih rodni ameriških.

In kje drugje v Evropi je scena animiranega filma tako močna in produktivna kot na Poljskem, kamor je na enajsti Animategi v konkurenci 37 filmov odšla velika nagrada mednarodne žirije RTV Slovenija. **Tebi v srce** (Do serca twego, 2013, Ewa Borysewicz) je zarisan s preprostimi linijami izkrivljeno grotesknih podob blokovskega naselja in njegovih prebivalcev. Poudarjeno močna voiceover naracija, nekakšna ljubezenska izpoved in hkratna odpoved spominjajo na svojevrstno trash verske litanije, ki prek slenga, besednih poigravanj in (pop)kulturnih referenc (nekatero se s prevodom žal izgubijo) ustvarja kontrast sakralnemu; kači ljudi, ki se v drugem planu kadra vije v cerkev in iz nje.

Jasmine